

Wegwijzer agrotourisme

24 april 2024

WVA

INHOUD

- 3 | 1 Fase 1: Idee**
 - 3 Hoe nu verder?
 - 3 Tips van andere ondernemers
 - 4 Even afkijken: Boerderijverkoop
 - 5 Even afkijken: Verblijfrecreatie
 - 6 Even afkijken: Dagrecreatie

- 7 | 2 Fase 2: Verdieping**
 - 7 Wat heb ik nodig? Ondernemingsplan
 - 7 Wat heb ik nodig? Financieel plan
 - 7 Omgevingswet: wat is dat?
 - 8 Wat moet ik uitzoeken? Omgevingsplan

- 10 | 3 Fase 3: Aanvraag**
 - 10 Tijd voor het papierwerk
 - 10 Duurt het lang?
 - 10 Overzicht van vergunningen
 - 12 Het BIBOB-formulier
 - 12 Subsidies aanvragen

- 13 | 4 Fase 4: Uitvoering**
 - 13 Aan de slag!
 - 13 Start nieuw avontuur in agrotourisme

- 14 | Lijst met contactpersonen en loketten**

FASE 1: IDEE

- Klaar voor de start?
- Tips van andere ondernemers
- Even afkijken: boerderijverkoop
- Even afkijken: verblijfrecreatie
- Even afkijken: dagrecreatie

HOE NU VERDER?

U heeft een idee om recreatie aan te bieden bij uw agrarische bedrijf. Wat leuk! Maar hoe komt u van idee naar uitvoering? Waar moet u allemaal aan denken? Daar hopen wij u in deze wegwijzer agrotourisme mee te kunnen helpen.

Allereerst helpt het om breed inspiratie op te doen. Dat kan door het internet in te duiken of sociale media af te struinen om te kijken hoe anderen het aanpakken. Zoek ook vooral contact op met andere bedrijven die al een vorm van agrotourisme aanbieden! Over het algemeen denken andere ondernemers graag met u mee. Wie weet komt er nog wel een mooie samenwerking uit voort.

Binnen de provincie Noord-Holland zijn er allerlei vormen van recreatie te vinden: een melktap bij een melkveehouderij, een klein restaurant met producten van eigen boerderij, een camping met een aantal staanplaatsen naast het erf, boerengolf of cursussen kaasmaken. Hieronder kunt u meer lezen over drie bedrijven binnen de provincie die op hun boerderij ook recreatie aanbieden.

TIPS VAN ANDERE ONDERNEMERS

- Zoek samenwerking op met andere organisaties of ondernemers
- Ligt uw bedrijf naast een bestaande wandel- of fietsroute? Misschien kan u hier iets mee
- Denk bewust na over de doelgroep. Wilt u rust bieden, een groepsactiviteit aanbieden of families laten verblijven?
- Focus op de relatie met de omgeving en lokale producten
- Denk na over bereikbaarheid: met de fiets, het openbaar vervoer of voldoende parkeerplekken voor de auto.
- Werk vanuit je eigen passie of plezier!

EVEN AFKIJKEN: BOERDERIJVERKOOP

Gelegen vlak boven Amsterdam, ben je bij Natuurboerderij Hardebol in Landsmeer aan het juiste adres voor het kopen van lokale producten. In 2019 begon familie Hardebol hun natuur inclusieve veehouderij op een stuk grond van Landschap Noord-Holland. Moeder Mariët en dochter Cindy zetten een jaar later ook hun boerderijwinkel op. Daar verkopen ze vlees en eieren van eigen erf, maar ook andere producten uit de omgeving.

Hoe hebben jullie producten van verschillende aanbieders in de winkel gekregen?

‘Door online te zoeken hebben we veel lokale producten gevonden. We hebben toen gewoon gebeld en gevraagd of we langs mochten komen. Dat was heel leuk. Je krijgt dan zelf een goed beeld van het product dat je verkoopt en je biedt de ander ook een manier om hun producten te verkopen.’

Hoe loopt de verkoop?

‘Het wordt elk jaar wat drukker. Je zit natuurlijk niet in een winkelstraat, dus mensen moeten bewust naar ons toe komen. We hebben veel ingezet op sociale media en hebben ook in het lokale krantje gestaan. Maar ik merk wel dat mond-tot-mond reclame echt de belangrijkste is. En gewoon goede producten leveren, dat zorgt ervoor dat mensen over je gaan praten en terugkomen.’

Verkopen jullie ook online? Is dat aan te raden?

‘Ik heb geprobeerd ook te bezorgen, maar daar was niet veel vraag naar. We werken nu met de app FarmtoHome. Zij komen dan je producten ophalen en bezorgen die bij klanten. Het is een goed platform, maar nog niet zo groot. Het grootste deel van onze verkoop vindt dus in de winkel plaats. De meeste

mensen vinden het ook gewoon leuk om hier te komen en rond te kijken op de boerderij. Je stal openstellen voegt denk ik echt meerwaarde toe aan je product, zodat mensen kunnen zien waar het vandaan komt.’

Hebben jullie tips voor anderen die een boerderijwinkel willen starten?

‘Probeer een beetje rond te kijken bij andere boerderijwinkels. Welke inrichting vind je mooi? Wat voor producten wil je verkopen? Wat kan je allemaal van je eigen erf halen? Probeer te vinden wat het beste bij je past, daarin ligt dan ook je kracht. Dus ga kletsen, ga kijken, de meeste mensen zijn heel open en zullen je graag op weg helpen.’

EVEN AFKIJKEN: VERBLIJFRECREATIE

In Warmenhuizen runnen Margit en Koos Dekker de toonaangevende Tuinderij de Marlequi. Ze verbouwen er voorjaarsbloeiërs, perkgoed, zonnebloemen en in het najaar veel pompoenen en fleskalebassen. Ook kan je er terecht voor verschillende soorten groepsuitjes, zoals een workshop pompoen snijden of een escape room. Daarnaast staan er hotelhuisjes op het erf en organiseren ze elk najaar de Fair de Marlequi: een grote sfeermarkt met veel kraampjes met streekproducten en natuurlijk pompoenen.

Wat voor samenwerking hebben jullie opgezet?

‘Tussen 2005 en 2015 hebben wij samen met andere agrarische ondernemers de Tuinderskring Harenkarspel opgezet. We produceren verschillende dingen – zuivel, biodynamische groenten, druiven, aardbeien, sierteelt – en we bieden ook verschillende soorten recreatie aan – boerderijwinkels, hotelhuisjes, vlindertuin, groepsactiviteiten en meer. We begonnen als een fietstocht van 38 kilometer, aangegeven met vlaggen en borden, langs deze bedrijven en de bezienswaardigheden van de gemeente Harenkarspel.’

Wat was de toegevoegde waarde van de Tuinderskring?

‘Als collectief krijg je een stuk meer voor elkaar. Je bent zowel zichtbaarder voor het publiek als voor de gemeente en de provincie. De bedrijven in de Tuinderskring begonnen destijds net met het opzetten van verbrede landbouw, en de samenwerking heeft ons allemaal in staat gesteld te ontwikkelen. Uiteindelijk waren we behoorlijk bekend in de regio en in 2014 wonnen we er zelfs de Roel de Witprijs mee.’

Hoe werkte de organisatie?

‘Het initiatief begon vanuit tuindersbedrijf de Lepelaar in Sint-Maarten. Samen hebben we bedrijven uit de gemeente heeft benaderd. Uiteindelijk waren we met zijn zessen. Tijdens onze bijeenkomsten kwamen we samen tot de plannen. We maakten bijvoorbeeld elk jaar een folder met de route, die online en offline werd gepromoot binnen de gemeente Harenkarspel.’

Waarom zijn jullie ermee gestopt?

‘Rond 2015 hadden de bedrijven in de Tuinderskring hun verbredingstak allemaal stevig op de rails. Iedereen ging wat meer de eigen weg en we hadden het collectieve steeds minder nodig. Ook ging de gemeente Harenkarspel op in Schagen en stonden we voor de keuze om een nieuwe structuur op te zetten of elkaar los te laten. Uiteindelijk kunnen we zeggen dat we elkaar goed op weg geholpen hebben. De bedrijven van de Tuinderskring zijn nog steeds de toonaangevende bedrijven in de Gemeente Schagen op het gebied van verbreding en multifunctionele landbouw.’

Hebben jullie tips voor andere startende ondernemers?

‘Voor ons is de samenwerking met andere lokale ondernemers belangrijk. Je wilt elkaar niet in de weg zitten, maar juist versterken. Probeer dan ook in contact te komen met mensen die

verder willen en kunnen kijken dat het eigenbelang van hun onderneming. Daarbij heb je een paar goede leiders nodig die de kar trekken. En doe ook iets wat je leuk vindt. Het valt of staat met de komst van bezoekers, en als je het zelf niet leuk vindt, is het voor de bezoeker ook minder goed toeven.’

EVEN AFKIJKEN: DAGRECREATIE

Op 10 minuten fietsafstand van station Haarlem ligt Boerderij de Liedehoeve. Er wordt op de familieboerderij al 100 jaar geboerd, maar sinds 2005 houdt boer Jan zich ook bezig met het aanbieden van boerengolf. Naast zijn biologische veehouderij ontvangt boer Jan groepen die vanuit heel het land komen voor boerengolf en zijn andere boerenspellen, van 'boerjart' tot hooivorkwerpen.

Hoe ben je op de verschillende boerenspellen gekomen?

'De meeste spellen heb ik zelf bedacht of gemaakt. Andere zijn goed gepikt of zijn bestaande spellen met een agrarisch tintje. Het is belangrijk dat het spellen zijn waarbij de spelers een beetje voor lul staan, zodat iedereen een beetje lollig wordt en de groep loskomt. Dan kunnen ze er de volgende dag leuk over vertellen aan hun familie of collega's.'

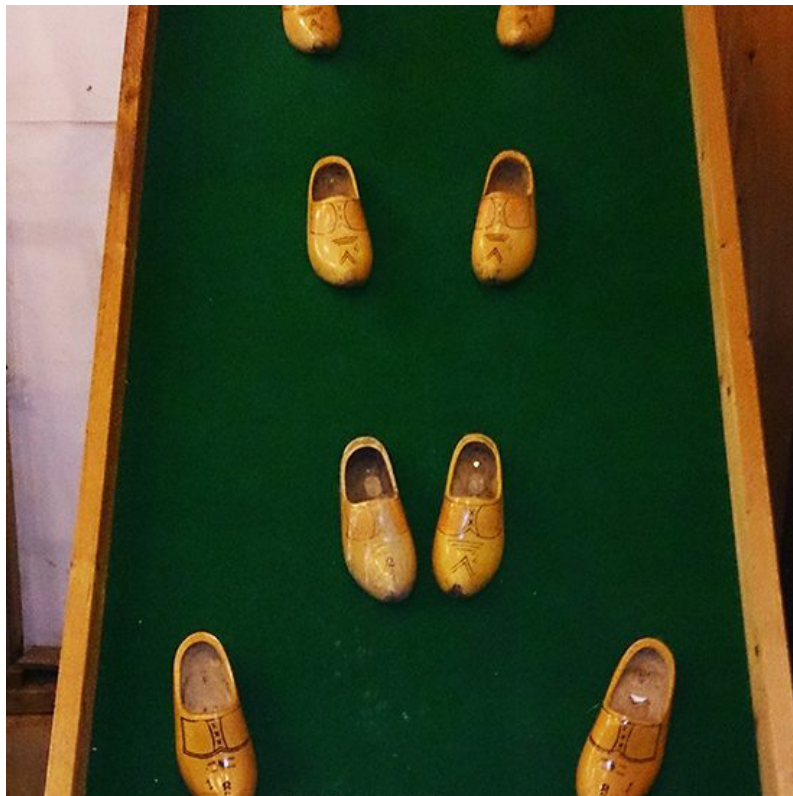
Is het combineren van de werkzaamheden voor de veehouderij en het ontvangen en begeleiden van spelers goed te doen?

'Ik ben met de mensen bezig, maar het werk gaat gewoon door. Er is geen tijd om een paar uur stil te staan, en mensen snappen dat niet altijd. Gelukkig helpen mijn kinderen me vaak. Mensen vertellen over het werk, de omgeving, en de boerderij vind ik het leukste, ze komen dan terug van de boerengolfbaan met een enthousiaste beleving van de boerderij. Natuurlijk komen er ook dingen zoals catering, offertes, en veel e-mails bij kijken. Dat vind ik minder leuk, maar het moet wel gebeuren.'

Je hebt ook het Nederlands Kampioenschap Boerengolf georganiseerd, hoe is dat gebeurd?

'Het ging via de koepelorganisatie Boerengolfbaan Eigenaren Vereniging, daar zijn zo'n vijftig leden die boerengolf aanbieden. We doen zelf met een clubje al jaren mee met de competitie, dat is heel gezellig. Ik heb toen in de vereniging mijn hand opgestoken om het te organiseren, dat wilde ik wel een keer doen. Omdat het om minder dan 500 mensen ging was er geen vergunning nodig, maar alleen een evenementmelding bij de gemeente. Dat maakte het makkelijker. Mensen vonden het erg

leuk en gezellig en het bracht ons ook publiciteit in de krant. We gaan het dit jaar opnieuw organiseren en dat brengt ook meer bezoekers, want teams komen bijvoorbeeld van tevoren een aantal keer oefenen.'

Heb je nog toekomstplannen voor de Liedehoeve?

Jan gaat nog een boerencamping beginnen op het terrein. Dit wordt echter wel een volwassencamping, hij kiest bewust voor deze doelgroep: 'Je kan heerlijk fietsen in dit gebied, er is zo'n divers landschap en de steden zijn prachtig, of je nu door Haarlem of Bloemendaal of Zandvoort fietst. Je zit hier in de rustig buiten de stad, maar je hebt wel het gemak van de stad. Ideaal denk ik zo!'

FASE 2: VERDIEPING

- Wat heb ik nodig?
 - Ondernemingsplan
 - Omgevingsplan
- Omgevingswet: wat is dat?
 - Omgevingsplan

WAT HEB IK NODIG? ONDERNEMINGSPLAN

Hopelijk heeft u wat extra inspiratie opgedaan voor de recreatiemogelijkheden bij uw agrarische bedrijf. Nu zal het plan wat verder uitgewerkt moeten worden. Tip: schrijf uw idee op in een paar regels. Dit is de start van uw nieuwe ondernemingsplan. Denk hierbij aan wat u gaat doen, hoe u dat gaat doen, wat u ermee wilt bereiken en wie uw doelgroep is. Kijk ook naar wat andere bedrijven in de omgeving doen en pas hier eventueel uw plan of doelgroep op aan ([Lees hier meer](#))

WAT HEB IK NODIG? FINANCIËEL PLAN

Nu kunt u een financieel plan gaan opstellen, een belangrijk onderdeel van uw nieuwe ondernemingsplan. In het financieel plan beschrijft u het idee in cijfers. Mocht u dit lastig vinden, dan zijn er meerdere websites die u kunnen helpen dit uit te werken ([Lees hier meer](#)). Een goed financieel plan helpt bij het aanvragen van financiering en vergunningen, maar ook bij het contact met de gemeente en de provincie.

Voor de inhoud van een financieel plan kunt u denken aan:

- Hoeveel geld nodig is voor de uitbreiding
- Verwachtingen van omzet en kosten
- Hoeveel winst het op gaat leveren
- Hoe gaat u het plan financieren
- Inschatting van haalbaarheid

Uw nieuwe plan kan geholpen worden door subsidies ([lees hier meer](#)). Naast een financieel plan kunt u denken aan de gevolgen die uw nieuwe activiteit kan hebben op de omgeving. Daarmee komt u in aanraking met de omgevingswet.

OMGEVINGSWET: WAT IS DAT?

Wanneer u een nieuwe activiteit wil toevoegen aan uw bestaande bedrijf, komt u ongetwijfeld in aanraking met de Omgevingswet. De Omgevingswet bevat namelijk de regels op het gebied van de fysieke leefomgeving in Nederland, en heeft dus invloed op alle ruimte waarin wij als mensen leven, wonen, werken, reizen en recreëren. De wet bepaalt o.a. daarom ook wat u mag doen op uw stuk grond. Alles wat invloed heeft op de leefomgeving, telt mee. Van de bouw van een garage tot de geur die uit een schuur komt. Er kan worden gekeken naar geluidsniveau of waterkwaliteit. De omgevingswet kan niet leuker worden gemaakt, maar wel begrijpelijker en toegankelijker. Laten we hopen dat de volgende uitleg u daarbij helpt.

De Omgevingswet schrijft beleid en regels voor die impact kunnen hebben op de voorbereiding van uw bedrijf. Ook kan een vergunning aanvragen verplicht zijn voor sommige activiteiten. Hieronder een kort overzicht:

- 1 **De Omgevingsvisie:** een beleidsdocument van Rijksoverheid, de Provincie, en/of gemeente over hoe ze willen dat de omgeving ontwikkelt. Deze visie beschrijft hoe de overheid de ruimte wil inrichten en gebruiken in de toekomst. Het gaat bijvoorbeeld over natuur, verkeer, en de economie. Het helpt om te beslissen welke veranderingen nodig zijn en hoe de overheid de omgeving goed kan inrichten.
- 2 **Programma:** een beleidsdocument dat door de gemeente wordt gemaakt, met duidelijke en specifieke maatregelen om de omgevingsvisie te bereiken.
- 3 **Omgevingsplan:** een plan gemaakt door de gemeente over de bestemmingen voor de omgeving. Het bepaalt wat mag in welk gebied ([Lees hier meer](#)).
- 4 **Algemene rijksregels voor activiteiten:** voor veel activiteiten zijn er algemene regels die gelden voor heel Nederland. Het gaat om de activiteiten in het gebied, bouwen, slopen en gebruik van de gebouwen, processen, en handhaving
- 5 **Omgevingsvergunning:** dit heeft u mogelijk nodig wanneer uw idee effect heeft op de leefomgeving, en het niet in het omgevingsplan van de gemeente staat. Wanneer de nieuwe activiteit niet past bij de Omgevingsvisie kan u een afwijking of vergunning aanvragen.

Wanneer u recreatieve activiteiten wilt toevoegen aan uw agrarische bedrijf, moeten uw nieuwe plannen passen bij deze ideeën, programma's, plannen, regels en besluiten. Het kan helpen om hier wat meer over te lezen. Kijk bijvoorbeeld eens op de volgende websites:

- [De Omgevingswet | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)
- [Omgevingswet | Rijksoverheid.nl](#)
- [Introductie op de Omgevingswet | Agrarisch Erfgoed Nederland](#)
- [Regels op de kaart - Omgevingsloket \(overheid.nl\)](#)

Andere onderwerpen die misschien van toepassing zijn op uw onderneming:

- **Besluit activiteiten leefomgeving:** er zijn regels over het milieu en aanpassingen in de omgeving. Hebben uw nieuwe activiteiten invloed op het milieu of de natuur om u heen? ([Lees hier meer](#))
- **Participatie:** soms is er samenwerking met de omgeving nodig. Dat is bijvoorbeeld als u voor uw idee een vergunning nodig heeft. Er is dan overleg nodig met de mensen bij u in de buurt, omdat de nieuwe activiteit hen ook raakt (door bijvoorbeeld door meer drukte op de wegen).
- De **Wet kwaliteitsborging voor het bouwen** controleert de kwaliteit van de bouw van panden. Dit moet zowel voor nieuwe als bestaande gebouwen gebeuren en kan via het Omgevingsloket. ([Lees hier meer](#))
- **Erfgoed:** het gebouw waarin uw agrarische bedrijf zit kan cultureel erfgoed zijn. In dit geval gelden er extra regels wanneer er dingen (zoals agrotourisme) veranderen. ([Lees hier meer](#))

WAT MOET IK UITZOEKEN? OMGEVINGSPLAN

Een omgevingsplan is het plan van de gemeente waarin alle regels staan over hoe mensen het land en de gebouwen om hen heen mogen gebruiken. Voor 1 januari heette dit het bestemmingsplan. Als u uw bedrijf uit wilt breiden met een andere activiteit naast landbouw, dan is het belangrijk om te kijken of dit mogelijk is in het omgevingsplan van uw gebied. Wilt u zien wat het omgevingsplan over uw terrein zegt? Via het [omgevingsloket online](#) kunt u uw terrein op de kaart tekenen. Vervolgens ziet u wat de regels zijn voor uw erf. De zoekfunctie kan helpen om sneller een idee te krijgen van waar u over na moet denken voor de vergunningsaanvraag.

Na een eerste onderzoek via het [omgevingsloket online](#) is het verstandig om contact op te nemen met uw gemeente. Gemeentes bieden een startgesprek aan, waarbij u uw plannen kunt bespreken. Mocht uw plan op het eerste gezicht niet lijken te passen in het omgevingsplan dan kunt u dit bespreken met de gemeente. Veel gemeentes hebben een ondernemersloket (soms heet dit het startersloket of heeft het een andere naam) waarmee u in gesprek kan gaan. U kunt dan samen onderzoeken hoe u uw vergunningsaanvraag kan aanpassen zodat het past binnen het omgevingsplan. Ook kan de gemeente heel enthousiast zijn over uw nieuwe activiteit. De gemeente kan er dan voor kiezen om het omgevingsplan voor uw terrein aan te passen.

Een lijst van de ondernemersloketten en contactgegevens van gemeentes binnen de Provincie Noord-Holland vindt u aan het einde [van dit document](#).

TIP: Zorg dat u in het gesprek met de gemeente goed aangeeft welke goede effecten de extra activiteit van uw bedrijf kan hebben op de rest van het gebied. Begint u bijvoorbeeld een rustplaats voor fietsers dan komen er ook meer klanten naar de bakker om broodjes te kopen. Ook is een camping bijvoorbeeld goed voor restaurants bij u in de buurt omdat er dan meer klanten die kant op komen. Zo zal de gemeente eerder uw omgevingsplan willen aanpassen. Ze krijgen er namelijk ook wat voor terug.

FASE 3: AANVRAAG

- Tijd voor het papierwerk
- Duurt het lang?
- Overzicht mogelijke vergunningen
 - Horeca
 - Verblijfsrecreatie
 - Boerderijverkoop
 - Dagrecreatie
- Het BIBOB-formulier
- Subsidies aanvragen

TIJD VOOR HET PAPIERWERK

Van het aanvragen van vergunningen krijgt u misschien niet de meeste energie, maar het is een hele belangrijke stap in het starten met extra activiteiten naast uw agrarische bedrijf. Welke vergunningen u nodig heeft voor het uitvoeren van extra activiteiten naast uw agrarische activiteiten is vooral afhankelijk van de gemeente waarin uw bedrijf zit. Check daarom altijd eerst bij uw eigen gemeente wat de mogelijkheden zijn. Ook dit kan tijdens het gesprek met het ondernemersloket van uw gemeente. Daar wordt u begeleid en wordt er met u meegedacht over de mogelijkheden. Een lijst van de ondernemerslokets en contactgegevens van gemeenten binnen de Provincie Noord-Holland vindt u aan het einde van [dit document](#).

DUURT HET LANG?

Welke activiteit u gaat uitvoeren, heeft invloed op de tijd die nodig is om uw vergunningsaanvraag te behandelen. Het aanbieden van bijvoorbeeld een melktap is nou eenmaal eenvoudiger dan het bouwen van een verblijfsplaats voor gasten. Houd er daarom rekening mee dat de vergunningsaanvraag in sommige gevallen langer kan duren. Het omgevingsloket hanteert voor de omgevingsvergunning en de watervergunning twee termijnen:

- Bij eenvoudige aanvragen via de normale procedure is de wachttijd maximaal acht weken.
- Bij ingewikkelde aanvragen met een hoog risico voor de omgeving wordt een uitgebreider proces gestart met een maximale wachttijd van zes maanden. Binnen de eerste acht weken kan er ook nog besloten worden om de termijn één keer te verlengen met zes weken.

OVERZICHT VAN VERGUNNINGEN

Hier volgt een lijst van vergunningen waar je aan kunt denken voor het uitvoeren van extra activiteiten:

Horeca

- **Horecavergunning (Drank- en Horecavergunning):** Deze vergunning is noodzakelijk voor het schenken van alcoholische dranken. Het geeft aan waar en hoeveel alcohol u mag schenken en onder welke voorwaarden.

- **Omgevingsvergunning (voorheen Bouwvergunning):** Als u een nieuw pand bouwt, opknapt of een bestaand pand verandert als horecabestemming, kan een omgevingsvergunning nodig zijn. Dit controleert of de plannen voldoen aan bouw- en veiligheidsvoorschriften.
- **Exploitatievergunning:** In sommige gebieden is een aparte exploitatievergunning vereist, los van de drank- en horecaverunning. Dit is een toestemming van de gemeente voor het runnen van een horecazaak.
- **Terrasvergunning:** Als u een terras wilt bij uw horecazaak, heeft u vaak een aparte vergunning nodig. Deze regelt het gebruik van openbare ruimte voor uw terras.
- **Milieuvergunning (of melding):** Afhankelijk van de grootte en activiteiten van uw horecabedrijf, kan een milieuvergunning vereist zijn om te voldoen aan milieuregels over geluid, afval, enzovoort.
- **Hygiëne-certificering:** Voor horecabedrijven is hygiëne belangrijk. U moet voldoen aan de afspraken van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Soms is het nodig om een HACCP-plan (Hazard Analysis Critical Control Points) op te stellen en te volgen. Dit is een plan om te zorgen dat het voedsel veilig is. Hierbij worden de punten benoemd waar er extra voorzichtig gehandeld moet worden om de hygiëne na te leven.
- **Vergunning voor evenementen:** Als u van plan bent om evenementen te organiseren in uw horecazaak, kan het zijn dat u specifieke vergunningen nodig hebt, afhankelijk van de reden en grootte van het evenement.
- **Geluidsontheffing:** Als u van plan bent om muziek of andere geluidsbronnen te gebruiken in uw horecazaak, moet u mogelijk een geluidsontheffing aanvragen om aan geluidsnormen te voldoen. Dit betekent dat u een speciale toestemming krijgt als u tijdelijk meer lawaai maakt dan normaal is toegestaan (bijvoorbeeld bij bouwwerkzaamheden of evenementen).

Verblijfsrecreatie

- **Omgevingsvergunning:** Voor het bouwen, uitbreiden of aanpassen van de verblijfplaats voor gasten, of voor het gebruik van land als camping, kan een omgevingsvergunning vereist zijn. Deze vergunning controleert of de plannen voldoen aan de lokale bouwvoorschriften.
- **Exploitatievergunning:** In sommige gebieden is een exploitatievergunning voor het aanbieden van verblijfsrecreatie. Dit bepaalt of u aan alle eisen voldoet om de accommodatie te verhuren, inclusief veiligheidsnormen en hygiënevoorschriften.
- **Horecaverunning:** Als u maaltijden of drankjes aanbiedt aan uw gasten, vooral als alcoholische dranken worden geserveerd, heeft u mogelijk een horecaverunning nodig.
- **Milieuvergunning (of melding):** Voor campings of andere accommodaties met een effect op het landschap of het milieu, kan een milieuvergunning of -melding nodig zijn. Dit kan gaan over zaken als afvalverwerking, watergebruik en sanitaire voorzieningen zoals bijvoorbeeld douches of toiletten.
- **Hygiëne-certificering:** Als u voedsel aanbiedt aan uw gasten, moet u voldoen aan de hygiënevoorschriften van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Het opstellen en naleven van een HACCP-plan kan vereist zijn. Dit is een plan om te zorgen dat het voedsel veilig is. Hierbij worden de punten benoemd waar er extra voorzichtig gehandeld moet worden om de hygiëne na te leven.
- **Toeristenbelasting:** Verhuurders van verblijfplaatsen voor gasten moeten in sommige gemeentes toeristenbelasting betalen voor elke overnachting die wordt aangeboden. Check dit bij uw gemeente.
- **Brandveiligheidsvergunning:** Gebouwen voor verblijfsrecreatie moeten voldoen aan speciale brandveiligheidsvoorschriften. Een brandveiligheidsvergunning kan nodig zijn om te verzekeren dat het gebouw brandveilig is en aan de voorschriften voldoet.

Boerderijverkoop

- **Bedrijfsvergunning:** U heeft mogelijk een bedrijfsvergunning voor het openen van een boerderijwinkel. Deze vergunning kan nodig zijn om aan te tonen dat uw bedrijf voor de wet bestaat en voldoet aan alle lokale bedrijfsvoorschriften.
- **Omgevingsvergunning:** Als u een bestaand gebouw op uw agrarische terrein wilt gebruiken als boerderijwinkel, of als u van plan bent om een nieuw gebouw te bouwen, kan een omgevingsvergunning vereist zijn. Deze vergunning controleert of de plannen voldoen aan de lokale bouwvoorschriften.
- **Horecaverunning:** Als u van plan bent om voedsel of drankjes te verkopen in de boerderijwinkel, vooral als het verse producten zijn of als u voedsel bereidt in de winkel, heeft u mogelijk een horecaverunning nodig.
- **Hygiëne-certificering:** Als u voedsel aanbiedt in de boerderijwinkel, moet u voldoen aan de hygiënevoorschriften van de relevante autoriteiten. Het opstellen en naleven van een HACCP-plan kan vereist zijn. Dit is een plan om te zorgen dat het voedsel veilig is. Hierbij worden de punten benoemd waar er extra voorzichtig gehandeld moet worden om de hygiëne na te leven.
- **Toestemming voor gebruik van landbouwproducten:** Als u van plan bent om landbouwproducten te verkopen die niet op uw eigen boerderij geproduceerd zijn, moet u soms toestemming hebben van de betrokken instanties, zoals voedselveiligheids- en landbouworganisaties.

- **Toestemming voor verkoop aan consumenten:** In sommige regio's moeten agrarische bedrijven specifieke toestemming (van de gemeente) hebben om rechtstreeks aan consumenten te verkopen. Dit kan van invloed zijn op het runnen van de boerderijwinkel.

Dagrecreatie

- **Bedrijfsvergunning:** U heeft mogelijk een bedrijfsvergunning nodig als agrarisch toerismebedrijf, zelfs als u alleen dagexcursies aanbiedt, dit is afhankelijk van het soort uitstapje. Deze vergunning kan nodig zijn om aan te tonen dat uw bedrijf officieel vastgesteld is en voldoet aan alle lokale bedrijfsvoorschriften.
- **Veiligheids- en certificeringsvereisten:** U moet voldoen aan eventuele veiligheidseisen die van toepassing zijn op de activiteiten die u aanbiedt tijdens de dagexcursies. Dit kan betrekking hebben op zaken als de veiligheid van gasten tijdens rondleidingen op de boerderij, gebruik van landbouwapparaten, of andere activiteiten die u aanbiedt.
- **Toestemming voor gebruik van openbare ruimte:** Als de dagexcursies plaatsvinden op openbare terreinen of wegen, moet u mogelijk toestemming krijgen van gemeente om deze ruimtes te gebruiken. Als de excursies alleen op uw eigen terrein plaatsvinden, is deze vergunning meestal niet nodig.
- **Brandveiligheidsvergunning:** Als u gasten ontvangt op uw terrein, moet u mogelijk voldoen aan brandveiligheidsvoorschriften en een brandveiligheidsvergunning verkrijgen.
- **Hygiëne-certificering:** Als u voedsel aanbiedt aan uw gasten, als onderdeel van de dagexcursies, moet u voldoen aan de hygiënevoorschriften van de relevante autoriteiten. Het opstellen en naleven van een HACCP-plan kan vereist zijn. Dit is een plan om te zorgen dat het voedsel veilig is. Hierbij worden de punten benoemd waar er extra voorzichtig gehandeld moet worden om de hygiëne na te leven.

Als u met personeel of vrijwilligers wil werken zijn er ook zaken waar u aan moet denken. Als u personeel in dienst neemt onder een arbeidscontract, moet u zichzelf aanmelden bij de belastingdienst als werkgever. Wilt u (ook) gebruik maken van vrijwilligers? Dan zijn daar ook voorwaarden voor. Kijk voor meer informatie op: [Werken met vrijwilligers | Ondernemersplein \(kvk.nl\)](#)

HET BIBOB-FORMULIER

De wet BIBOB (wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) geeft gemeenten, provincies en de landelijke overheid de mogelijkheid om te controleren of ondernemers eerlijk zijn voordat zij bijvoorbeeld een vergunning uitgeven. Hiervoor moet een BIBOB-aanvraag worden gedaan.

Het doel van de aanvraag is om te voorkomen dat vergunningen of subsidies worden gegeven aan personen of bedrijven die betrokken zijn bij criminele activiteiten, zoals witwassen, fraude, georganiseerde misdaad of terrorisme.

Als onderdeel van het BIBOB-onderzoek kan gevraagd worden om documenten en informatie door te geven, zoals bijvoorbeeld financiële gegevens, de structuur van uw bedrijf en informatie over mogelijke strafbare feiten. Dit zijn bijvoorbeeld dingen zoals stelen, liegen tegen de politie, vandalisme of andere acties die illegaal zijn. Ook kan de overheid informatie opvragen bij instanties zoals de politie en de belastingdienst of gebruik maken van informatie die voor iedereen beschikbaar is, zoals nieuwsberichten. Op basis van het onderzoek kan de overheid beslissen om een vergunning wel- of niet uit te geven of om hier bepaalde voorwaarden aan te stellen.

SUBSIDIES AANVRAGEN

Het is mogelijk dat u als agrariër (die extra activiteiten gaat uitvoeren) gebruik kunt maken van subsidies die helpen bij financiële ondersteuning. Er zijn veel verschillende subsidies en dit kan als overweldigend aanvoelen. Op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is een subsidie- en financieringswijzer, waarbij u aan kunt geven in wat voor sector u werkt en waar u geld voor zoekt (zoals bijvoorbeeld verduurzamen). Hier ziet u meteen welke subsidieregelingen er zijn en hoe u deze aanvraagt ([Toelichting op Subsidie- en financieringswijzer \(rvo.nl\)](#)). Ook kunt u op de website van de Provincie Noord-Holland veel informatie vinden over mogelijke subsidies ([Subsidieregelingen - Provincie Noord-Holland](#)). Verder is er op de website van Vind Subsidies veel informatie te vinden over het aanvragen van subsidies. Ook kunt u daar een subsidiecheck doen of een gesprek aanvragen met een adviseur ([Vindsubsidies | Hét fullservice subsidieadviesbureau](#)). Tot slot kunt u ook vragen naar de mogelijkheden bij het ondernemersloket van uw gemeente.

FASE 4: UITVOERING

AAN DE SLAG!

Met deze wegwijzer hebben we u hopelijk laten zien wat er mogelijk is met agrotourisme en hoe u deze kansen kan benutten. Het aanvragen van een vergunning kan een grote uitdaging lijken maar na een goed gesprek met uw gemeente blijkt er vaak toch veel mogelijk. Nu u met de gemeente heeft gesproken over hoe u het best uw vergunning aan kan vragen, kan de uitbreiding van het bedrijf beginnen!

START NIEUW AVONTUUR IN AGROTOERISME

Na het uitbreiden van uw bedrijf is het tijd om de eerste gasten te ontvangen. Het kan soms even wennen zijn om naast uw landbouwbedrijf nog een andere taak te hebben. Gelukkig hebben we van andere aanbieders van agrotourisme gehoord dat dit snel went en dat het ontvangen van gasten op uw erf ontzettend leuk kan zijn. Hieronder vindt u een lijstje met optionele vervolgstappen om in de toekomst aan te denken.

Denk aan:

- Welke doelgroep wilt u aanspreken?
- Hoe gaat u uw activiteiten promoten?
- Gebruikt u een website?
- Heeft u een andere vorm van online promotie? Denk bijvoorbeeld aan sociale media
- Hoe regelt u contact met klanten? Bijvoorbeeld: wanneer ben ik telefonisch bereikbaar en wie neemt de telefoon op?
- Wat zijn nieuwe ontwikkelingen en hoe kan u daarin meegaan?

LIJST MET CONTACTPERSONEN EN LOKETTEN

Er is niet één website die precies omschrijft hoe u agrotourisme kan beginnen. Het is daarom het beste om per gemeente te laten zien waar hulp te vinden is. In de wegwijzer agrotourisme hebben we per gemeente de contacten in kaart gebracht die u op weg kunnen helpen met uw start in agrotourisme.

Klik op uw gemeente voor het desbetreffende contact.

40 gemeenten:

Aalsmeer

Contactgegevens:

bvb@aalsmeer.nl – e-mailadres van Balie Bedrijven

Alkmaar

Contactpersoon: Danielle Jansen

Contactgegevens:

14072

Ondernemersloket@alkmaar.nl

Amstelveen

Contactpersonen: Wendy Masselink (accountmanager bedrijven)

Contactgegevens:

0626070998

Ondernemersloket@amstelveen.nl

contactformulier: (vragen over het omgevingsplan, de omgevingsvisie en omgevingsvergunningen)

https://loket.amstelveen.nl/aanvraag?schema=registratie_b1100_loketbouwenvergunningen

Bergen

Contactgegevens:

ondernemersloket@debuch.nl

Beverwijk

De gemeente is aangesloten bij het startersloket

<https://beverwijk.startersloket.nl> > op de website staat ook een mailadres en je kan een chat starten

085-4881233

Blaricum

Contactgegevens:

info@blaricum.nl > Zet de vraag op de mail en het wordt naar de juiste afdeling gestuurd.

Bloemendaal

Contactgegevens:

14 023 > Bloemendaal aangeven, bereikbaar maandag t/m donderdag 08.30-12.00 (algemeen nummer)
vraag naar Bouw & wonen

Castricum

Contactgegevens:
ondernemersloket@debuch.nl

Den Helder

Contactpersonen: Julian Bor (Toerisme & Recreatie)
Contactgegevens:
0650086147
j.bor@denhelder.nl

Diemen

Contactpersonen: Milan Plug
Contactgegevens:
06 25661257
(020) 31 44 697
ez@diemen.nl

Dijk en Waard

Gemeente Dijk en Waard is aangesloten bij het zelfstandigen loket Zaffier
<https://www.zaffier.nl/geldzaken/zelfstandigenloket>

Drechterland

Contactpersoon: Bianca Schaap (Aanspreekpunt voor winkeliers, horeca-ondernemers, ondernemers bedrijventer-
reinen en LTO)
Contactgegevens:
0228 53 4821
Gebruiken: Ondernemersloket@sed-wf.nl

Edam-Volendam

Gemeente Edam-Volendam is aangesloten bij het Startersloket
<https://edam-volendam.startersloket.nl>
Contactpersonen: Inez van Verseveld en Menno Bes (bedrijfscontactfunctionarissen)
Contactgegevens:
(06) 1171 5550 - telefoonnummer Inez van Verseveld
i.van.verseveld@edam-volendam.nl
06) 5437 0814 - telefoonnummer Menno Bes
m.bes@edam-volendam.nl

Enkhuizen

Contactpersoon: Bianca Schaap (Aanspreekpunt voor winkeliers, horeca-ondernemers, ondernemers bedrijventer-
reinen en LTO)
Contactgegevens:
[0228 53 4821](tel:0228534821)
Gebruiken: Ondernemersloket@sed-wf.nl

Haarlem

Contactgegevens:
antwoord@haarlem.nl en dan sturen ze de vraag door naar de desbetreffende afdeling

Haarlemmermeer

Gemeente Haarlemmermeer is aangesloten bij het Ondernemersplein
Contactgegevens:
0900 1852 bereikbaar 09.00-17.00 maandag t/m vrijdag
ondernemersplein@haarlemmermeer.nl

Heemskerk

Contactgegevens:

post@heemskerk.nl > vraag op de mail zetten en dan wordt het naar de juiste afdeling binnen de gemeente gestuurd.

Heemstede

Contactgegevens:

14 023 > Heemstede en dan vragen naar afdeling Ruimtelijk beleid

Heiloo

Contactgegevens:

ondernemersloket@debuch.nl

Hilversum

Contactgegevens:

14 035 > Hilversum

omgevingsvergunning@hilversum.nl

Omgevingsvergunning aanvragen | Hilversum Mediastad

Hollands Kroon

Contactformulier:

<https://mijn.hollandskroon.nl/contactformulier-bedrijven/>

Huizen

Contactgegevens:

14 035 > Huizen

omgeving@huizen.nl

Landsmeer

Contactgegevens:

(0299) 452 400

ondernemersloket@purmerend.nl

Laren

Contactgegevens:

035 - 629 27 00

zelfstandigenloket@hilversum.nl

Medemblik

Contactpersoon: Suzanne Alders

Contactgegevens:

0229 85 60 00

ondernemen@medemblik.nl

Het ondernemersspreekuur is iedere dinsdagochtend op afspraak in het gemeentehuis Wognum

Oostzaan

Gemeente Oostzaan is aangesloten bij het startersloket

<https://oostzaan.startersloket.nl>

Opmeer

Contactgegevens:

gemeente@opmeer.nl > vraag op de mail zetten, dan sturen zij het naar de juiste afdeling

Ouder-Amstel

Contactgegevens:

ondernemersloket@ouder-amstel.nl

Purmerend

Contactgegevens:

(0299) 452 400

ondernemersloket@purmerend.nl

Schagen

Contactgegevens:

(0224) 210 400 - ondernemersloket

of vul het [contactformulier](#) in.

<https://www.schagen.nl/vergunningen-en-ontheffingen> voor meer informatie

Stede Broec

Contactpersoon: Bianca Schaap (Aanspreekpunt voor winkeliers, horeca-ondernemers, ondernemers bedrijventer-
reinen en LTO)

Contactgegevens:

0228 53 4821

Gebruiken: Ondernemersloket@sed-wf.nl

Texel

Contactgegevens:

140222 bereikbaar maandag t/m vrijdag van 08.30-16.30 à bel voor het ondernemers/vergunningen vraagstuk
gemeente@texel.nl

Uitgeest

Contactgegevens:

ondernemersloket@debuch.nl

Uithoorn

Contactgegevens:

(0297) 513 111: bereikbaar maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 10.30 uur

ondernemersloket@Uithoorn.nl

Velsen

Contactgegevens:

14 0255 (zonder kengetal ervoor)

Voor contact met het Ondernemersloket vult u het [contactformulier van het Ondernemersloket](#)

Waterland

Contactgegevens:

(0299) 452 400

ondernemersloket@purmerend.nl

Wijdmeren

Contactgegevens:

ondernemen@wijdmeren.nl

Ondernemersmanager (wijdmeren.nl)

Wormerland

Gemeente Wormerland is aangesloten bij het startersloket

<https://wormerland.startersloket.nl>

Zaanstad

Gemeente Zaanstad is aangeloten bij het startersloket

<https://zaanstad.startersloket.nl>

Zandvoort

Contactgegevens:

info@zandvoort.nl De vraag wordt gestuurd naar de juiste afdeling. Als het goed is, krijg je binnen 48 antwoord

Wegwijzer agrotourisme

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Gerealiseerd door MRA-pool 8

Daniëlle Graman, Feikje Visser, Kaoutar el Ktami,
Mees Tesselaar Ferrari, Remi Nijkamp

Chireny de Groot, Elvira Berkhout, Erik de Klerk, Eveline van
der Sanden, Jesper Kamperman, Kaoutar Goujili, Krystian
Zwaga, Marjolein de Mooij, Maxime Hoogland, Myrthe de Wit,
Roel Welling, Sara Piliç, Willem Moolenbeek, Yola Sinke

Opdrachtgever

Joris Pieter Neuteboom, Team Recreatie en Toerisme

Fotografie

MRA-pool 8

Grafische verzorging

The Creative Hub
Haarlem, 24 april 2024

HAARLEM, APRIL 2024

WA